semestr 6

# Podstawy kierowania działaniami ratowniczymi

Fundamentals of emergency management

| | |
|---|---|
| profil | ogólnoakademicki |
| kierunek | inżynieria bezpieczeństwa |
| poziom | pierwszego stopnia |
| program | NP-IB: studia niestacjonarne pierwszego stopnia na kierunku inżynieria bezpieczeństwa |
| forma studiów | niestacjonarne |
| ECTS | 4 |
| koordynator | dr inż. Stanisław Lipiński |

**forma zajęć: wykład**

| | |
|---|---|
| godzin | 18 |
| wymagania wstępne | Posiadanie podstawowych informacji na temat straży pożarnych i administracji publicznej, a także specyfiki zagrożeń korespondujących z domeną ochrony przeciwpożarowej (pożaru, innych klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń). Fundamentalna wiedza o podstawach inżynierii. |
| cele | Celem nauczania jest nabycie podstawowej wiedzy z zakresu: - możliwości operacyjnych systemów reagowania, znaczących dla bezpieczeństwa państwa podmiotów ratowniczych i związkach ich organizacyjnych powiązań; - koordynowania, kierowania i dowodzenia działaniami ratowniczymi, w oparciu o reguły prawa i zasady ratownicze; - umiejętności korzystania z technologii, procedur ratowniczych i taktyki użycia potencjału ratowniczego. |
| metody | Wykład tradycyjny z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, pogadanka, metoda przypadków, metoda problemowa. |
| praca własna | Samodzielne studiowanie literatury przedmiotu. Przygotowanie do zaliczenia przedmiotu. |
| literatura podst. | 1. Skuteczne ratownictwo. Fachowy poradnik dla służb ratowniczych, red. Lipiński S. Wyd. Verlag Dashofer Sp. z o.o. Warszawa 2005-2018, ISBN 83-88285-68-8. 2. Organizacja i funkcjonowanie systemów bezpieczeństwa. Andrzej Szymonik. Difin, Warszawa 2011. 3. Zarządzanie bezpieczeństwem - wyzwania XXI wieku, red. Marek Lisiecki. Wyd. 2 rozsz. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej, Warszawa 2008. 4. Podstawy organizacji i kierowania w ochronie przeciwpożarowej. Lisiecki M. SGSP, Warszawa 1997. 5. Modelowanie w inżynierii bezpieczeństwa. Edward Kołodziński, Tomasz Lachowicz, Paweł Romaniec, Łukasz Tomczyk, Piotr Zapert. Wojskowa Akademia Techniczna, Warszawa 2015. 6. Bezpieczeństwo państwa: władza, polityka, strategia. Jarosław Gryz. Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2013. Do podstawowej literatury obowiązkowej należą akty prawne dot. sfery bezpieczeństwa podawane na zajęciach przez prowadzącego. |
| literatura uzupeł. | 1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej. 2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. 3. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej. 4. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. 5. Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego. 6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. 2021 r. Poz. 1737). 7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz. U. z 2013 r. poz. 709). 8. Biała księga bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2013. |

| treści | godziny |
|---|---|
| 1. Podstawowe pojęcia z zakresu ratownictwa, taktyki, dowodzenia i kierowania działaniami ratowniczymi. Czynności ratownicze podstawowe i specjalistyczne. | 1 |
| 2. Współpraca ratownicza i zakres współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej, w środowisku KSRG i z innymi podmiotami oraz służbami. Charakterystyka operacyjno-taktyczna, zakres i możliwości organizacji, struktur, systemów i podmiotów. Sieć podmiotów KSRG i ich obszarów chronionych. | 1 |
| 3. Zasady organizacji działań ratowniczych. Technologie, metody, sposoby postępowania, procedury ratownicze, taktyka działania. | 1 |
| 4. Proces wypracowywania zamiaru taktycznego i decyzji kierującego działaniem ratowniczym. | 1 |
| 5. Kierowanie działaniami ratowniczymi na poziomach interwencyjnym, taktycznym i strategicznym. Zakres zadań, specyfika struktury organizacji, kompetencje i korelacje pomiędzy zarządzającymi na poszczególnych poziomach kierowania. Zasady przejmowania kierowania. Dokumentacja KSRG i działań ratowniczych. Budowa struktury kierowania na obszarze działań ratowniczych. | 2 |
| 6. Prawa i obowiązki kierującego działaniem ratowniczym. Działania w stanie wyższej konieczności. Warunki odstąpienia od zasad uznanych powszechnie za bezpieczne. Kryteria dopuszczalnego ryzyka dla ratownika. | 2 |
| 7. Zasady rozpoznawania i identyfikacji zagrożeń, zabezpieczenia strefy działań ratowniczych i oznakowania strefy zagrożenia oraz ustanawiania priorytetowych czynności. | 1 |
| 8. Stanowiska kierowania komendantów PSP na obszarze powiatu, województwa i kraju. Punkty alarmowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej. Wspomaganie procesu kierowania przez stanowiska kierowania, punkty alarmowe i CPR. Metodyki pracy dyżurnych operacyjnych stanowisk kierowania. Dysponowanie sił i środków do działań ratowniczych. Zasady powiadamiania, alarmowania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych. Gotowość operacyjna i podwyższona gotowość operacyjna. Przemieszczanie sił i środków do czasowych miejsc stacjonowania. | 2 |
| 9. Plany ratownicze i inne operaty ratownicze. Ocena zagrożeń na terenie obszaru chronionego. Analiza stanu zabezpieczenia operacyjnego. Organizacja odwodów operacyjnych KSRG na obszarze województwa i centralnego odwodu operacyjnego. Krajowe bazy sprzętu specjalistycznego. | 1 |
| 10. Dokumentacja działań ratowniczych oraz dokumentacja funkcjonowania KSRG. Standardy sprzętowe, organizacyjne i szkoleniowe. | 1 |
| 11. Struktury, organizacja i zadania sztabów dla działań ratowniczych. Współpraca ratownicza z mass-mediami w toku działań ratowniczych. | 2 |
| 12. Procedura oceny stanu gotowości operacyjnej i podwyższonej gotowości operacyjnej. Inspekcje gotowości operacyjnej podmiotów KSRG. | 1 |
| 13. Metodyka oceny przebiegu działań ratowniczych. Organizacja szkoleń, ćwiczeń i manewrów pożarniczych. | 2 |

**forma zajęć: ćwiczenia**

| | |
|---|---|
| godzin | 18 |
| wymagania wstępne | Opanowanie zagadnień z ratownictwa technicznego, chemicznego, medycznego i bezpieczeństwa działań ratowniczych. |
| cele | Celem kształcenia jest nabycie: - podstawowej wiedzy z zakresu koordynowania, kierowania i dowodzenia działaniami ratowniczymi, w oparciu o reguły prawa i zasady sztuki ratowniczej, - wiedzy o możliwościach operacyjnych, znaczących dla bezpieczeństwa państwa podmiotów ratowniczych i związkach ich organizacyjnego powiązania, - technologii, procedur ratowniczych i taktyki użycia potencjału ratowniczego, - uregulowań prawnych dotyczących zakresu współpracy transgranicznej oraz międzynarodowych misji udzielania pomocy ratowniczej i humanitarnej. |
| metody | Ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia w podgrupach bazujące na studium przypadku sytuacji problemowej. |
| praca własna | Studiowanie literatury. |
| literatura podst. | 1. Bielecki P., Podstawy taktyki gaszenia pożarów, SA PSP, Kraków 1996. 2. Burzyński E., Podejmowanie decyzji w działaniach taktycznych straży pożarnych, IW CRZZ, Warszawa 1979. 3. Gierski E., Efektywność dowodzenia, FIREX, Warszawa 1997. 4. Kamiński A., Sytuacje pożarowe, siły i środki w działaniach taktycznych, SGSP, Warszawa 1997. 5. Kamiński A., Obliczenia w taktyce działań ratowniczo-gaśniczych, SGSP, Warszawa 1998. 6. Kamiński A., Technologia działań ratowniczo-gaśniczych. Taktyka gaszenia pożarów. Część I. Skrypt SGSP, Warszawa 1996. 7. Lipiński S., „Wspomaganie decyzji w ratownictwie", [w: „Nauki podstawowe oraz działania ratownicze dla strażaków (...)"], ISBN 978-83-88446-63-4], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2016. 8. Lipiński S., „Kierowanie działaniami ratowniczymi", [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Zagadnienia operacyjne dla strażaków (...)"], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 9. Lipiński S., „Zabezpieczenie i wsparcie logistyczne dla krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, ze szczególnym uwzględnieniem długotrwałych działań ratowniczych" [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Logistyka i technika (...)"], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 10. Lipiński S., „Organizacja Państwowej Straży Pożarnej, prawa i obowiązki strażaka Państwowej Straży Pożarnej", [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Organizacja ochrony przeciwpożarowej (...)"], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 11. Lipiński S., „Funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, w tym oddziałów i pododdziałów Centralnego Odwodu Operacyjnego, wojewódzkich odwodów operacyjnych oraz grup specjalistycznych" [w: „Zbiór opracowań z wykładów bloków tematycznych Organizacja ochrony przeciwpożarowej (...)"], Wydawnictwo SGSP, Warszawa 2013. 12. Skuteczne ratownictwo. Fachowy poradnik dla służb ratowniczych, pod red. S. Lipińskiego, ISBN 978-83-88285-68-8], Verlag Dashofer, Warszawa 2005-2018. 13. Lipiński S., Kalinko J., Kuziora Ł., Proces podejmowania decyzji przez kierującego działaniem ratowniczym, Zeszyty Naukowe SGSP Nr66/2/2018, ISSN0239-5223. 14. Lipiński S., Kalinko J., Kompetencje kierującego działaniem ratowniczym, Zeszyty Naukowe SGSP, Nr 68/4/2018. 15. Lisiecki M., Podstawy organizacji i kierowania w ochronie przeciwpożarowej, SGSP, Warszawa 1997. |
| literatura uzupeł. | 16. Kalinko J., Lipiński S., Struktury kierowania na potrzeby działań ratowniczych poziomu taktycznego, Nr 68/4/2018. 17. Kalinko J., Lipiński S., Poziomy kierowania na potrzeby działań ratowniczych, Zeszyty Naukowe SGSP Nr 66/2/2018, ISSN 0239-5223. 18. Kalinko J., Lipiński S., Kuziora Ł., Mobilne stanowiska dowodzenia na potrzeby kierującego działaniem ratowniczym, Zeszyty Naukowe SGSP Nr 64/4/2017, ISSN 0239-5223. 19. Wiśniewski W.: Organizacja i technologia gaszenia pożarów lasu, SA PSP, Poznań 2001. 120 Schroeder M., Ćwiczenie ratownicze, SA PSP, Poznań 2001. 21. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 1991 nr 81 poz. 351 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2021 poz. 869) 22. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. 1991 Nr 88 poz. 400 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2020 poz. 1123) 23. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. z 2002 r. Nr 62, poz. 558 ze zm.). (t.j.: Dz.U.2017.0.1897) 24. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. z 2006 r. Nr 91, poz. 1410 ze zm.). (t.j.: Dz. U. 2020 poz. 882) 25. Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego (Dz.U. z 2013 r. poz. 1635 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2021 poz. 268) 26. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz. U.1992 Nr 54, poz. 259). 27. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz.U. 2001 nr 82 poz. 895 ze zm.). (t.j.: Dz.U. 2013 poz. 709). 28. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1737). 29. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1681). 30. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz. U.1992 Nr 54, poz. 259). |

| treści | godziny |
|---|---|
| Projektowanie organizacji działań ratowniczych z budową struktur kierowania na poziomie interwencyjnym realizowanym w strefie zagrożenia lub w strefie działań ratowniczych. | 2 |
| Planowanie współpracy służb wiodących i pomocniczych w ramach działań ratowniczych. | 2 |
| Badanie rodzaju i zasięgu zagrożenia oraz ewentualnego stopnia ryzyka planowanego działania ratowniczego. Badania skuteczności działania ratowniczego oraz zachowania bezpiecznych warunków jego prowadzenia. | 2 |
| Dokumentowanie prowadzonych działań ratowniczych. Opracowanie oceny przebiegu działań ratowniczych w oparciu o metodykę. Ocena poprawności realizacji zasad i procedur ratowniczych ujętych w planach ratowniczych. | 2 |
| Wypracowywanie sposobów rozwiązań w celu likwidacji różnego typy zagrożeń. Dobór optymalnych koncepcji realizacji działań ratowniczych. Ćwiczenie z realizacji zadań i obowiązków kierującego działaniami ratowniczymi w ramach różnego rodzaju zdarzeń. | 10 |

**efekty przedmiotowe**

| lp | kkod | pkod | efekt przedmiotowy | weryfikacja |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 6W04 | 6W04-PodKDzRat1 | Zna źródła i mechanizmy występujących niebezpieczeństw. Rozumie cele przyświecające ratowaniu, metody przeciwdziałania i likwidacji skutków zagrożeń przez odpowiednio przygotowane podmioty i systemy ratownicze, uposażone w zdolności operacyjne techniczne i organizacyjne oraz możliwości zarządzania bezpieczeństwem podczas działań. | Egzamin |
| 2 | 6U04 | 6U04-PodKDzRat1 | Potrafi planować, organizować i dokumentować działania ratownicze z uwzględnieniem doboru odpowiedniego zamiaru taktycznego przez kierującego działaniami ratowniczymi. | Sprawdzian,Sprawozdania |
| 3 | 6K01 | 6K01-PodKDzRat1 | Jest gotów do krytycznej analizy i oceny własnych decyzji i działań oraz proponowania niezbędnych korekt. | Dyskusja,Obserwacja,Sprawdzian,Sprawozdania |

**efekty kierunkowe**

| lp | kkod | efekt kierunkowy |
|---|---|---|
| 1 | 6W04 | Zna i rozumie podstawowe ekonomiczne,  prawne, etyczne, społeczne i organizacyjne uwarunkowania inżynierii bezpieczeństwa, w tym zagadnienia w zakresie prawa międzynarodowego i krajowego dotyczącego ochrony ludności |
| 2 | 6U04 | Potrafi planować i organizować działania ratownicze, zabezpieczenie operacyjno-techniczne terenu i obiektów, szkolenia i ćwiczenia, a w szczególności opracować dokumentację w tym zakresie |
| 3 | 6K01 | Jest gotów do opisu i interpretacji wyników prac własnych, formułowania wniosków i opinii na temat zagadnień z zakresu kierunku studiów, w tym ich wpływu na środowisko społeczne |

LEGENDA

| | |
|---|---|
| kkod | kod efektu kierunkowego |
| pkod | kod efektu przedmiotowego |